

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„OBRTNI VESTNIK“
izhaja mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu ter
stane celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna številka Din 2.—

Oficijelno glasilo »Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani« in »Splošne zveze
obrnih zadrug v Mariboru« ter slovenskih obrtnih društev v Sloveniji

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se ne
vračajo. Ponatiski dovoljeni le z
navedbo vira.

Štev. pri poštni hranilnici
podružnici v Ljubljani 10.860

XII. letnik.

V Ljubljani, dne 1. junija 1929.

Št. 11.

Razvoj našega obrta v številkah.

Zbornica TOI je izdala knjigo »Gradivo za statistiko trgovine, obrta in industrije v Sloveniji«, ki nam podaja izredno zanimivo sliko o razvoju teh gospodarskih panog v letu 1902., 1925., 1926. in 1927. V obsežnih tabelah je označeno, koliko je bilo v navedenih letih na ozemlju sedanje Slovenije v poedinih političnih in davčnih okrajih obrtnikov, trgovcev in industrijcev vsake stroke posebej in skupno.

Pregled priobčenih številke nam kaže, da je bilo obrtnikov, všteti nekaj stotin industrije na teritoriju Kranjske in Štajerske, kolikor ga je pripadlo naši državi, leta 1902. okrog 26.000. Za leto 1912. izkazuje statistika priraslih kakih poldrug tisoč.

Številke, ki se nanašajo na leto 1925., 1926. in 1927. veljajo za teritorij vse Slovenije, všteti tudi nam pripadli del Koroške (Prevalje), ki štejeta 2835 obrtnikov. Skupno število obrtnikov (brez industrije!) je znašalo leta 1925. 26.653, leta 1926. 27.892, leta 1927. pa že 29.129.

Če primerjamo številke za leto 1902. in številke za leto 1925., vidimo, da smo v tej dobi nazadovali. Podatki za poedine politične srece kažejo nazadovanje povsod, izjemši majhen prirastek za radovljški okraj in prirastek za Ljubljano-mesto, ki pa gre v veliki meri na račun priklopitve nekaterih periferijskih delov mesta. Po poedinih srezih bivaše Kranjske vidimo nazadovanje v črnomaljskem za 357, v kamniškem za 124, v kočevskem za 175, v kranjskem za 235, v krškem za 527 (od 1641 na 1114!), v litijem za 65, v ljubljanski okolici za 337, v logaškem srezu za 150, v novomeškem za 90, prirastek pa samo v ljubljanskem za 479 (od 1050 na 1529) in v radovljškem za 30 (od 1059 na 1089).

Važnejše obrtne stroke kažejo za leto 1927. sledeče število: čevljarji 3649, gostilničarji 5457, brivci 261, kolarji 680, ključavničarji 291, kovači 1542, krojači 1862, lončarji 310, šivilje 1752, mesarji 901, mizarji 1738, mlinarji 2544, pekari 542, sedlarji 389, slikarji, pleskarji, ličarji 273, sodarji 264, tesarski mojstri 277, zidarski mojstri 268, žage 1104.

S tem znamenitim statističnim delom, ki ga je uredil gen. tajnik g. dr. Fr. Windischer, je postavila Zbornica soliden temelj, ki nam za bodoče ne bo samo zanesljivo izhodišče za nadaljnjo obrtno statistiko, temveč bo moglo služiti tudi kot koristno kazalo za usmerjanje naše obrtne politike.

Taksni odbitki pri državnih ali samoupravnih dobavah.

Obrtniki se le izjemoma udeležujejo nabavi za državo in samouprave, pa še v primerih, v katerih se ta ali oni odloči, da prevzame kako tako delo, le redko kalkulira s pristojbinami, katere se mu odračunajo ob izplačilu zasluzka. Na konkretno vprašanje, koliko znašajo te pristojbine, pojasnimo v nastopnem sledeče:

Pri državnih dobavah se plača po tarifni postavki 25. najprej za vsako ponudbo taksa 100 dinarjev v kolkih. Ako delo iz katerih koli razlogov ni mogoče dovršiti v določenem roku, mora dobavitelj, da ne zapade kazni, vložiti prošnjo za podaljšanje roka za izvršitev naročila. Za tako prošnjo se ponovno plača taksa 100 dinarjev.

Pogodba, ki se sklenuje za dobavo, podlega taksi 1 % od pogojene cene. Taksa se nalepi na izvod, ki ostane pri oblastvi v kolkih. Ako se ne napravi formalna pogodba, je plačati 1 % takso za odobri-

tev, ki jo da za izvršitev dotičnega posla šef dotičnega urada za sklenjeno pogodbo.

Ob izplačilu se dobavitelju odračuna od zasluzka, odnosno od pogojene vsote:

1. Davek na poslovni promet. — Davek na poslovni promet znaša tudi v tem primeru 1 %, vendar pa od prometa, ki ga opravijo dobavitelji z državo ali s kakimi samoupravnimi telesom, niso dolžni plačati davka na poslovni promet takrat, ko ga plačujejo za ostali promet. Upravičeni so, da plačajo toliko manj davka na poslovni promet, kolikor se jim ga je odbilo ob izplačilu, morajo pa priložiti prijavo za poslovni promet, priložiti pooblastice ali druga izkazila, iz katerih je razvidno, koliko so plačali prometnega davka ob prejemu zasluzka.

2. Pobotniška taksa 1/2 %. — Računi, ki se predlagajo državnim in samoupravnim oblastvom, če se potrjuje na njih prejem vsote, označene v računu, a se ne prilaga posebna pobotnica o prejemu te vsote, so zavezani taksi po tarifni postavki 33., ki znaša 1/2 %. Če se predloži račun in priznanica, se plača za račun taksa iz tarifne postavke 34. (računska taksa), za priznanico pa taksa iz tarifne postavke 33. (pobotniška taksa).

Če gre torej dobava v redu, mora vsak dobavitelj za državo ali občino, oblast ali okraj računati ob izplačilu z odbitkom 2 1/2 % pogojene cene, odnosno zasluzka.

Občni zbor »Obrtniške samopomoči« Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani.

(Nadaljevanje.)

Umrli člani.

Lani koncem maja smo po okrožnici naznanili zadnjih pet smrtnih primerov, in sicer do 55. primera.

56. 7. junija 1928. Jančar Julija, Ljubljana.
57. 11. junija 1928. Pernuš Josip, Kranj.
58. 17. junija 1928. Planinšek Josip, Litija.
59. 3. julija 1928. Škrinjar Javica, Javornik.
60. 14. julija 1928. Robavs Peter, Zagorje.
61. 18. julija 1928. Škrabec Franc, Ribnica.
62. 6. avgusta 1928. Radovan Marija, Ljubljana.
63. 11. avgusta 1928. Košar Jurij, Ljubljana.
64. 8. avgusta 1928. Kovač Franja, Spodnji Kašelj.
65. 19. avgusta 1928. Legat Josip, Križe-Tržič.
66. 22. avgusta 1928. Šuln Marija, Krško.
67. 7. septembra 1928. Lampič Ivan, Črnuče-Ježica.
68. 15. septembra 1928. Slane Ivan, Ribnica.
69. 16. septembra 1928. Dečman Franc, Tržič.
70. 2. oktobra 1928. Kastrev Alojzij, Škocjan.
71. 4. oktobra 1928. Pakiž Angela, Ribnica.
72. 14. oktobra 1928. Doles Ivanka, Gorenji Logatec.
73. 19. oktobra 1928. Izanc Terezija, Ljubljana.
74. 17. oktobra 1928. Oblak Marjeta, Velike Lašče.
75. 28. oktobra 1928. Loos Robert, Litija.
76. 3. decembra 1928. Šuligoj Ignacij, Sevnica.
77. 17. decembra 1928. Jan Elizabeta, Gorje.
78. 13. januarja 1929. Kociper Barbara, Libonje-Ormož.
79. 21. januarja 1929. Sattler Adolf, Moste.
80. 30. januarja 1929. Pogačnik Neža, Vrhnika.
81. 31. januarja 1929. Črtalič Josip, Ljubljana.
82. 16. februarja 1929. Kurnik Luka, Tržič.
83. 7. februarja 1929. Švelc Fran, Kranj.
84. 6. februarja 1929. Bianzani Karel, Dolenji Logatec.
85. 26. februarja 1929. Banko Marko, Mozirje.
86. 28. januarja 1929. Mencinger Urša, Bohinjska Bistrica.
87. 22. februarja 1929. Sakošek Katarina, Sevnica.
88. 6. marca 1929. Zupančič Vincenc, Toplice, Dol.
89. 16. marca 1929. Košak Rudolf, Kamnik.
90. 16. marca 1929. Jan Janez, Gorje.
91. 27. marca 1929. Oblak Matej, Ljubljana-Vič.

Namesto bolnega blagajnika tov. Barage je podal blagajniško poročilo tov. Rebek z lepimi uvodnimi besedami, pozivljajoč obrtništvo na socialno delo in stanovsko zavest ter na to, da podpirajo to idejno ustanovo, ki je obrtništvo le v prid.

Poroča nadalje, da je imela ta početna mala ustanova samo letos 400.000 Din prometa, in to so bili mali zneski, poslani od obrtništva.

Natančnih dohodkov je bilo Din 205.611,78 in ker je bilanca uravnovešena, ravno toliko izdatkov. Imovina je koncem leta 1928. znašala Din 34.235,39.

Tov. Kassig je podal poročilo preglednikov računov in sporočil, da so knjige in računi v najlepšem redu. Zato predlaga, naj se blagajniku kakor tudi celotnemu odboru podeli razrešnica.

Pri prihodnji točki: »Določitev višine podpor do prihodnjega občnega zbora« pripomni tovariš načelnik to-le: Lani smo določili podporo 3000 Din za vsak smrtni primer ter prispevke po 10 Din na mesec z določilom, da se primankljaj, ki bi morebiti nastal koncem leta, pobere od članov. Kakor ste čuli, jih je v tej upravni dobi umrlo 14 več, kakor je bilo predvideno in bi moral vsak član doplačati 70 Din. Imeli pa smo srečo, da nam v mesecu aprilu do danes ni nihče umrl; pričakovali smo, da bomo imeli 16 ali še več primerov smrti razlike. Za izplačilo smo porabili vso rezervo in še aprilske ter majske prispevke.

Te zneske bi bil odbor že lahko izterjaval in, če bi bil še kdo umrl, bi bil odbor k temu koraku tudi prisiljen, tako pa smo vendar lahko pričakali občnega zbora. Ker je 70 Din precej denarja, posebno za take, ki imajo več zavarovanih članov, naj se izjemoma na tem mestu določi doplačilo, da ne bo zamere.

Oni, ki je ravno prejel podporo, lahko plača to razliko, ker ga nič ne boli, in smo že letos tako prakticirali, kar bomo tudi v bodoče storili. Rezervo pa moramo dopolniti, drugače ostanemo v večnih stiskah.

Da se nam prihodnje leto ne nabere tako velika razlika, bomo pa po potrebi obračunavali na vsake tri mesece. Ako jih pa slučajno ne bi toliko umrlo, potem se obračun ne bo izvršil, odnosno bo šel prebitek v rezervo.

Pri debati o tem predmetu so se oglasili k besedi tov. Gantar, Vertačnik, Iglič, Ogrinc, Sajovic, Hribar in Verbič ter se je sklenilo, da ostane podpora 3000 Din, kakor je bila že lansko leto določena. Glede razlike se je pa napravil kompromis, in sicer tak, da delno razliko plača članstvo, delno pa naj trpi blagajna v breme rezerve.

Članstvo plača osem smrtnih primerov tako, da plača za člana četrtletno namesto 30 Din 40 Din, torej 10 Din več, in je razlika tako v enem letu plačana. Na ta način ne bo tega doplačila nihče preveč čutil. Kdor pa hoče to razliko takoj plačati, jo seveda lahko plača.

Prav tako se je tudi sklenilo, da ostanejo prispevki isti kakor lansko leto, to je 10 Din na mesec in pa enkratna članarina ali upravni stroški 20 Din. Za letošje seveda treba plačati še razliko 40 Din, kakor že omenjeno.

Izprememba pravil se je izvršila samo v besedilu, in sicer se imenuje »Samopomoč« sedaj »Pomožna blagajna« namesto društvo, beseda »podpora« se je izpremenila v »posmrtnino«, pregledovalci računov pa se imenujejo sedaj nadzorovalni odbor. Ker so sedaj štirje tovariši v nadzorovalnem odboru, in sicer dva člana in dva namestnika, so se izbrali ti-le tovariši: Slovnik Drago, krojaški mojster; Seliškar Ivan, urar; Delič Kajo, zlatar, in Šimenc Hinko, ščetar — vsi v Ljubljani.

Prislučajnostih se sprejme predlog, da se za dobo treh mesecev, da ne bo pritožb, kakor so bile do sedaj večkrat, sprejema še nečlane do 55. leta, seveda s potrebno previdnostjo in znižanimi pristopninami. Od 46 do 50 let znaša pristopnina 250 Din, od 51 do 55 let pa 300 Din, ki se seveda tudi lahko plača v obrokih.

Oglasili so se še k besedi gg. tov. Ogrinc, Verbič, Erjavec in Iglič ter poudarjali, da naj se agitira od ust do ust in pa po zadrugah, da se obrtništvo prijavi v to idealno zasnovano ustanovo, posebno pa po deželi in tako pravočasno opozori na lasten dobrobit vsakega.

Zato se je pa tudi sprejel predlog, da naj se vsaka privatno dospelja nabiralna pola kratkoma odkloni, ker

je imel vsak priliko in jo ima še sedaj, da se pravočasno zavaruje in preskrbi za najhujše primere.

K zaključku omenja tov. načelnik še, da ga žalosti dejstvo, pa naj si bo to ničemnurnost ali nevednost, da se nihče ne oglasi s kako zahvalo za podporo, akoravno dela odbor za druge brezplačno in izgublja pri tem čas ter tudi zaslužek.

Motijo me pri delu z obiski, iščejo informacij, opraviiti sem imel tudi že pri sodnji in to je za nas male obrtnike samo izguba, česar pa nebeden ne upošteva. Nadalje razmotriva položaj Samopomoči ter omenja, da imamo na Kranjskem 7000 obrtnikov in kako krasno bi lahko bilo, ako bi jih imeli vsaj polovico zavarovanih.

Zato pa je treba po zadrugah, posebno pa še med vajenci, gojiti srčno kulturo, da bodo socialno čuteči in pošteni delavci, kajti ravno iz njih se rekrutira samostojno obrtništvo. Nato zaključil občni zbor.

(Sklepi občnega zbora obrtniške «Samopomoči» bodo sledili v prihodnji številki.)

Strokovni tečaji za kovinarje in mizarje.

Zbornica TOI priredi v Ljubljani za kovinarje (ključavničarje, mehanike, kovače, instalaterje, kotlarje, kleparje itd.) tečaj za avtogensko varjenje, ki se bo vršil od 15. do 24. junija 1929., za mizarje pa tečaj za luženje («pajcanje»), ki se bo vršil od 15. do 17. junija 1929. Oba tečaja se bosta vršila v delavnicah Tehniške srednje šole v Ljubljani.

V vsak tečaj se bo sprejelo okrog 30 udeležencev, in sicer samo mojstri in pomočniki. Mojstri plačajo za avtogenski tečaj pristojbino po 100 Din, za mizarski tečaj pa po 50 Din. Pomočniki so prosti. Zbornica bo dala udeležencem na željo uradna izpričevala o rednem obisku tečaja.

V avtogenskem tečaju se bo poučevalo varjenje raznih kovin, predmetov iz železa in jekla raznih vrst in oblik, dalje bakra, medij, aluminija itd. V ta namen se bodo preskrbeli različni predmeti za popravilo, vsak udeleženec pa lahko prinese s seboj tudi kake komplicirane predmete svoje stroke, katerih varjenje bi ga še posebno zanimalo. Za varjenje se bodo uporabljali aparati tvrdke Jos. Tscharrre iz Maribora in kisik Tovarne za dušik v Rušah.

Mizarsko luženje bo poučeval strokovni učitelj Tehniške srednje šole. Vsak udeleženec naj prinese s seboj večje število deščic raznovrstnega lesa v širini 10 in dolžini 30 do 60 cm.

Prijave za tečaj je poslati neposredno Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani obenem s pristojbino za obisk tečaja najkasneje do 7. junija t. l. Zakesnele prijave se ne bodo vpoštevale.

Obrtniško gibanje v ljubljanski oblasti.

(Konec.)

Novi obrtni zakon.

Že več let smo poročali o novem obrtnem zakonu na zvezinih občnih zborih. Dasi našim razmeram še najbolj ustreza sedanji obrtni red iz leta 1907., vendar pa so nujno potrebne spremembe, ker so nastale po preobratu v obrtu nove razmere.

Baš Slovenija se nahaja glede novega obrtnega zakona v najtežavnejšem položaju, ker stremi za zboljšanjem sedanjih obrtnih predpisov, medtem ko se v južnih pokrajinah naše države ustvarja še moderna obrtna zakonodaja.

Tudi v minulem letu se na obrtnem zakonu ni nič bistvenega napravilo.

Vsi savezi v posameznih pokrajinah so izdelali svoje zakonske osnutke, ki so se pa drug od drugega tudi v prav važnih določbah bistveno ločili. Zato bi se morala jeseni lanskega leta vršiti v Sarajevu konferenca zastopnikov vseh zvez, na kateri bi se skušalo doseči sporazum za enotni osnutek. Sklicanje konference pa se je odložilo na nedoločen čas.

Kakor pa smo informirani, je izdelan v ministrstvu trgovine in industrije celoten osnutek novega obrtnega zakona, katerega bodo dobile zbornice v izjavo. Tedaj bo prišel čas, ko bomo morali z vso energijo nastopati za naše interese.

Uredba o odpiranju in zapiranju obratovališč,

ki jo je izdal lansko leto minister socialne politike, je vznemirila vse gospodarske kroge. To pa tudi povsem upravičeno, kajti uredba je določala odpiranje in zapiranje obratovališč tako, da ni bil odpiralni in zapiralni čas v skladu z naravo obrta in krajevnimi razmerami. Poleg tega pa je uredba, odnosno so naredbe velikih županov določale tudi delovni čas pomožnega osebja.

Zveza je o tej uredbi razpravljala na več svojih sestankih in je dne 3. septembra 1928. sklicala v dvorano «Kazine» veliko protestno zborovanje, na katerem je ostro kritizirala uredbo in zahtevala, da se dovoli za obrtna podjetja nesporen 10urni delavnik.

Na solidaren pritisk vseh gospodarskih krogov, ki ji je uredba prizadela, je ministrstvo to soglasno uredbo ukinilo in so veliki župani izdali nove naredbe, ki so skoraj popolnoma v skladu z obrtniškim zahtevami.

III.

Obrtno nadaljevalno šolstvo.

Vso skrb je posvečala zveza tudi obrtnemu naraščanju in je sodelovala pri razpravah v novem pravilniku za obrtno nadaljevalno šolstvo. Poudarjala je zlasti dve činenice:

1.) da sedanji pouk v obrtno-nadaljevalnih šolah ne odgovarja praktičnim potrebam naraščaja in

2.) da je treba brezpogojno zagotoviti obrtno-nadaljevalnemu šolstvu obstoj ter da mora te šole subvencionirati država.

Stara zahteva obrtniških organizacij je, da bodi pouk v šoli tak, da ga bo mogel uporabiti praktično v delavnici. Šola in mojster se morata spopolnjevati.

Obrtno-nadaljevalne šole se bore od leta do leta za svoj obstoj. Šole, ki niso nič manj važne kot druge šole, mora vzdrževati država ali oblast, ker je v interesu obeh faktorjev, da obrt procvita.

V letošnjem šolskem letu pa se je pričelo med učitelstvom obrtno-nadaljevalnih šol, zlasti v Ljubljani, močno gibanje za

ukinitve nedeljskega pouka.

Iz pripovedovanja starih mojstrov posnemam, kakšno je bilo stanje obrtnega naraščaja pred desetletji in pa pred vojno. Takrat so morali delati vajenci po 12 do 14 ur dnevno, ob večernih urah in ob nedeljah pa so obiskovali obrtno-nadaljevalno šolo.

Kmalu po vojni se je ukinil na obrtno-nadaljevalnih šolah večerni pouk in vajenci so pričeli posejati šolo ob delavnikih popoldne in ob nedeljah dopoldne.

Z letošnjim šolskim letom pa se je na pritisk učitelstva in političnih strank ter delavskih organizacij ukinil na obrtno-nadaljevalnih šolah v Ljubljani nedeljski pouk in prenesel na delavnice popoldne.

Učitelstvo je zagovarjalo to svojo zahtevo s tem, da določa zakon o zaščiti delavcev popoln nedeljski počitek ter da je iz kulturnega in moralnega stališča neobhodno potrebno, da se pouk ob nedeljah ukine. Navajalo je, da vajenci ne morejo posejati predavanj, obiskovati muzej in poučne prireditve, da ne morejo gojiti sporta, turisticke itd. — torej razlogi, ki nikakor ne morejo držati.

Vajenec mora svojo učno dobo uporabiti za to, da se v stroki, ki se je hoče izučiti, kar najbolj praktično in teoretično izobrazi. On je torej učenec in ne delavec in radi tega mora ves svoj čas uporabiti za svojo izobrazbo.

Zadruga in zveza so se tej nameri odločno uprle, vendar pa je večina v šolskem odboru izglasovala ukinitve nedeljskega pouka. Tudi po drugih krajih je učitelstvo poskušalo ukiniti nedeljski pouk, kar se pa, kolikor je zvezi znano, ni nikjer posrečilo.

Glede ukinitve nedeljskega pouka je posredovala zveza tudi pri velikem županu ljubljanske oblasti. Razpravljalo pa se bo o nedeljskem pouku ponovno pri razpravi o pravilniku za obrtno-nadaljevalne šole. Zveza bo tedaj zastavila vse sile, da se nedeljski pouk zopet uvede.

V skrbstvu za obrtni naraščaj je zveza že leta 1926. pozdravila akcijo, ki jo je pokrenil Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, da bi se vajenci, ki stopajo v pouk, morali predhodno zdravniško preiskati.

Taka obligatorna zdravniška preiskava vajencev ne bi bila le v korist delovnega zavarovanja, ker bi se preprečeval razvoj bolezni v mladem človeku, marveč bi bila tudi v korist obrtu samemu. Koliko je danes obrtnega naraščaja, ki nosi v sebi kali raznih nalezljivih bolezni, tuberkuloze itd., pa se prične zdravljenje šele tedaj, ko je stopila bolezen že v akutni štadij. Pri takih nalezljivih boleznih ni v nevarnosti le okolica takega vajenca ali pomočnika, temveč je dejansko uničeno tudi njegovo življenje. Obrt pa potrebuje zdravega naraščaja!

Vse to je imela zveza v vidiku in je radi tega energično delovala na to, da se uvede obligatorna zdravniška preiskava vajencev.

Po več kakor dveh letih je veliki župan ljubljanske oblasti v sporazumu z zvezo izdal vsem sreskim poglavarstvom odlok, da vnesajo zadruga v svoja pravila določbo, s katero se uvaža obligatorna zdravniška preiskava vajencev. Okrožni urad za zavarovanje delavcev pa je s 1. aprilom letošnjega leta pričel praktično izvajati to pred leti započeto akcijo.

Dobri sadovi teh zdravniških preiskav se bodo gotovo kmalu pokazali in zveza je glede obrtnega naraščaja napravila zopet velik korak v napredu obrta. Obligatorna zdravniška preiskava je sedaj uvedena le za ljubljansko oblast, pozneje pa se bo uvedla z odlokom velikega župana mariborske oblasti tudi za mariborsko oblast.

Spominska knjiga.

Povodom svoje 25letnice je izdala zveza spominsko knjigo, s katero je hotela pokazati tudi širši javnosti svoje plodonosno delovanje tekom 25 let. Knjiga je tiskana na šestih tiskovnih polah z mnogimi slikami v tisku iz izdolbenine.

Te knjige je založila zveza 5000 izvodov v trdnem prepričanju, da bo 22.000 obrtnikov, katerih večina je organizirana v zadrugah, kupila to zalogo te lepe knjige.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Kaj je novega?

Načrt gradbenga zakona je pred kratkim izdelalo in predložilo meseca aprila gradbenemu ministru Udruženje inženjerjev in arhitektov. Namen zakona je, ustvariti okvirno enoten administrativni postopek v vseh krajih naše države. Podrobnosti pa se prepuščajo ureditvi po oblasteh in mestih.

Dohodki monopolne uprave za leto 1927./28., ki so šele sedaj obračunani, so znašali 2963 milijonov Din, izdatki pa 536 milijonov Din, tako da je znašal prebitok za to poslovno leto na monopolih in takšah 2427 milijonov Din.

Konvencije o trgovini in plovdbi med našo državo in Francijo je kralj podpisal 15. maja in so z objavo v Službenih Novinah stopile v veljavo. Konvencije predstavljajo trgovinsko pogodbo, ki je bila sklenjena po dolgi in prekinjenih pogajanjih meseca januarja. Upati je, da bo ta pogodba poglobila gospodarske stike z Francijo tudi v naše dobro.

Nov taksni zakon je po vesteh iz Beograda v načrtu dovršen ter se namerava po konferenci z zastopniki interesiranih gospodarskih korporacij čimprej uveljaviti.

Dopolnitev pravilnika k reformi zakona o neposrednih davkih, ki ga je izdal minister za finance, je izšla v «Službenih Novinah». O tem bomo pisali v Obrtnem Vestniku še podrobneje.

Sodno postopanje v državi, ki je bilo v posrednih pokrajinah jako različno, se bo poenotilo s posebnim zakonom, katerega osnutek je že izdelan in predložen Vrhovnemu zakonodajnemu svetu. Upati je, da bo ustrezal zahtevam modernega in hitrega sodnega postopanja.

Razstava v Barceloni (Španija) se je svečano otvorila 19. maja. Naša država je razstavila 48 vagonov raznega blaga in razstavnih predmetov. Poleg raznih državnih institucij je zastopanih 150 raznih naših industrijskih podjetij. Slovenija je zastopana razmeroma jako pičlo.

Obnovitev Male antante in poglobitev prijateljske zveze med našo državo, Češkoslovaško in Rumunijo je bil uspeh konference zunanjih ministrov teh držav, ki se je vršila 21. in 22. maja v Beogradu. Razpravljalo se je tudi o vprašanju odnošajev z Rusijo ter ugotovilo, da ostane vse pri starem. Konferenca je odobrila predloge konference gospodarskih strokovnjakov Male antante, ki se je vršila v Bukarešti ter so bo nadaljevala koncem septembra v Pragi.

Reparacijske zahteve bivših zaveznikov so bile izročene 22. maja nemški delegaciji v Parizu. Zahteva se, da plača Nemčija skozi 37 let (od 1. aprila 1929. do 31. marca 1966.) letno po 2050 milijonov zlatih mark, dalje Belgiji še prebitok 25 milijonov zlatih mark v desetih letih in končno od 1. aprila 1966. dalje kozi 20 let po 1700 milijonov zlatih mark letno in eno leto še 1900 milijonov zlatih mark. Male države, med temi tudi naša država, bodo prejemale najbrže neizpremenjene deleže plačil vojne odškodnine.

Povečanje našega izvoza v aprilu napram aprilu lanskega leta je znašalo 186 milijonov Din. Po podatkih carinske statistike smo izvozili v aprilu 393.800 ton v vrednosti 615 milijonov dinarjev, napram 367.900 tonami v vrednosti 428.5 milijona dinarjev v aprilu leta 1928. S tem se je znatno popravila zunanjetrgovanska bilanca za prvo tri-mesečje (januar, februar, marec), ki je bila radi zimskih prometnih ovir za 60 milijonov dinarjev pasivna.

Trgovinska pogajanja s Poljsko, pri katerih bo šlo predvsem za razširjenje že obstoječe trgovinske pogodbe, se bodo pričela te dni v Beogradu. Do sedaj so veljale pogodbene carinske tarife samo za gotovo količino (kontingent) blaga. V novi pogodbi naj bi se kontingentiranje odpravilo. Gre za izvoz našega vina, piva in tobaka ter uvoz poljskega premoga, nafte in industrijskih proizvodov.

Zakon za pospeševanje domače lesne industrije je kralj podpisal. Minister za šume se pooblašča, da sme izdajati domačim tvrdkam les iz državnih šum tudi brez licitacije. V poštev prihajajo žage domačinov, na katerih se more zrezati letno najmanj 14 kubičnih metrov. Izvzeto so šume s hrastovino. Zakon velja za 10 let. Tuja industrija porabi letno 70 %, domači pa ostaja komaj 30 %, četudi je njena kapaciteta (sposobnost) mnogo večja.

Ljubljanska borza je imela 23. maja svoj občni zbor. Devizni promet v minulem letu je dosegel skoro eno milijardo dinarjev (zagrebška, ki ima štirikrat večje območje 2.5 milijarde). Blagovni promet se je povečal, in sicer v žitu od 3.6 na 10.3 milijona dinarjev, v lesu pa od 12.7 na 20.8 milijona dinarjev, skupno za 31 milijonov dinarjev.

Efektna loterija.

Da bi ojačila svoje nad vse slabe finance je zveza leta 1927. sklenila prirediti veliko efektno loterijo. Založila 100.000 srečk po 3 Din in določila prvo žrebanje na dan 1. februarja 1928. Ker pa je bilo razprodanih in plačanih premalo srečk, je zveza naknadno dvakrat podaljšala žrebanje, ki se je vršilo potem 1. avgusta lanskega leta.

To skromno poročilce naj bo majhen odsev velikega dela, ki ga je zveza v minulem letu izvršila. Posameznik tega ne občuti, zato pa zavednost tako polagoma pronica v vrste obrtništva.

Zveza je uživala mnogo naklonjenosti od strani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo in izreka posebno zahvalo g. dr. Franu Windischerju, g. dr. Ivanu Plessu, g. dr. Josipu Pretmarju, g. Ivanu Mohoriču in g. Franu Žagarju. Uživala je naklonjenost velikega županstva, zlasti načelnika ministrstva za trgovino in industrijo g. dr. Rudolfa Marna, in obrtnega oddelka sploh.

V veliko zadoščenje ji je bilo, da je imela zbran okrog sebe cvet obrtništva v agilih zadrugah, agilnem in poštvalnem načelniku g. Josipu Rebeku, podnačelniku g. Milku Krapežu, blagajniku g. Karlu Vidmarju in članih načelstva.

Mislim, da gre vsem tem in vsem, ki so pomagali zvezi pri njenem delu, od strani nepristranskega tajništva iskreno priznanje.

Iz organizacij.

Ustanovitev nove zadruge. Veliki župan ljubljanske oblasti je z odlokom z dne 3. maja 1929., O. br. 1246, dovolil ustanovitev in odobril pravila Zadruge mesarjev in prekajevalcev za ljubljansko okolico in sodni okraj Višnjo goro s sedežem v Ljubljani. Načelnik nove zadruge je g. Dimnik iz Device Marije v Polju.

Ustanovitev kolektivne zadruge na Jesenicah. Kolektivna obrtna zadruga za sodni okraj Kranjska gora s sedežem na Jesenicah je imela ustanovni občni zbor dne 28. aprila 1929. ob 15. uri v restavraciji «Mesar» na Jesenicah. Izvoljeni so bili za načelnika: Mario Segolin, pleskar in slikar na Jesenicah; za podnačelnika: Karel Višnar, slikar na Jesenicah; za odbornike: Joško Čop, Franc Šlibar, Vinko Ulčar, Drago Bahun, Josip Lavtižar, Jakob Zalokar, Ladislav Škrinjar in Henrik Svete. Novo ustanovljena zadruga je pristopila kot članica k Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani.

Kolektivna obrtna zadruga za sodni okraj Kranjska gora s sedežem na Jesenicah je imela dne 14. maja t. l. svojo prvo redno odborovo sejo. Za tajnika je bil izvoljen g. Joško Čop, pekovski mojster na Jesenicah, za blagajnika pa Ladislav Škrinjar z Javornika. Na seji se je sestavil načrt delovanja zadruge. Vsem članom se bodo izdala navodila o dolžnostih napram zadrugi itd. Delalo se bo nato, da postanejo vsi člani naročniki «Obrtnega Vestnika», ker bo poročala zadruga v njem vse važne zadeve. Uvedle se bodo redne mesečne odborove seje, in sicer vselej v drugem kraju združnega okoliša. Prva pomagalna preizkušnja se je vršila dne 26. maja t. l. Izbrani združni odbor je porok, da bo zadruga lepo napredovala.

Zadruga sodavičarjev v Ljubljani je imela svoj redni občni zbor 11. aprila t. l. v Ljubljani. Načelnik g. Marc je podal obširnejše poročilo o položaju sodavičarskega obrta in o delovanju zadruge v minulem poslovnem letu. Sodavičarji se morajo boriti s hudo konkurenco s strani raznih tujih podjetij, ki pod videzom novih sodavičarskih izdelkov izvršujejo umazano konkurenco solidni stari domači sodavičarski obrti. V sodavičarski obrt se vrvajo nesposobni elementi. Napeti bo treba vse moči in treba je da pomagajo tudi oblasti, da se odvrne nevarnost, ki preti obstoju in uspešnem razvoju sodavičarstva, ki je ena najsolidnejših obrtov. Treba je dvigniti usposobljenost s tem, da se zahteva od novih kandidatov večja praksa kot doslej, ki znaša samo dve leti. Zadruga šteje 80 članov z 82 obrati. Pomočnikov je 65 in vajencev 26. To kaže, da je naraščaj izredno številen. Ako se ta obrt ne preuredi, se bo v bodočnosti moral boriti z nadprodukcijo, ki bo ubijala uspešen razvoj in eksistenco posameznikov, osobito, če se usposobljenostni dokaz ne poostri. Združna doklada se je za prihodnje leto določila na 75 Din. — Zbor je pozdravil v imenu Zveze obrtnih zadrug načelnik in član Zbornice TOI g. Josip Rebek. Njegova izvajanja so žela obče odobravanje.

Obrtniški medstrokovni zbor hrvaških obrtnikov se je vršil v nedeljo 26. maja t. l. v Zagrebu. Na dnevnem redu so bila aktualna obrtniška vprašanja, osobito razprava o novem obrtnem zakonu ter o vprašanjih, ki se tičejo organizacije hrvaškega obrtništva. Slovensko obrtništvo z zanimanjem sledi gibanju bratskih hrvaških organizacij ter

želi, da bi se pri vseh važnejših korakih in odločitvah postopalo v medsebojnem sporazumu. Kajti le na ta način bo mogoče medsebojne težnje dobro spoznavati, pa tudi uspešno zastopati pred mero-dajnimi činitelji.

Razno.

Zbornične doklade. V ministrstvu trgovine je sestavljen načrt zakona o odmeri in plačevanju zborničnih doklad na neposredne davke. S tem zakonom bo urejeno vprašanje doklad v vseh trgovskih, obrtnih in industrijskih zbornicah v zvezi z novim davčnim zakonom. Kakor poročajo beograjski listi, določa novi zakon, da mora v bodoče odobriti vse proračune trgovskih, industrijskih in obrtnih zbornic ministrstvo trgovine in ne finančno ministrstvo, kakor je to določal davčni zakon.

Ljubljanski velesejem kaže letos znaten napredek napram lanskemu letu. Razstavljalcev je okrog 200. Izredno zanimiva je za obrtnike mizarska razstava, ki je letos popolnoma preurejena ter obeta našim mojstrom roditi še mnogo več uspehov kakor lani.

Obrtna nadaljevalna šola v Št. Vidu nad Ljubljano je zaključila šolsko leto z lepo uspešno razstavo. Ob otvoritvi so bili navzoči poleg župana g. Babnika in šolskega upravitelja g. Rudolfa Pečjaka tudi številni mojstri. Razstavo sta posetila načelnik Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani g. Josip Rebek in načelnik Obrtne zadruge lesnih strok v Št. Vidu g. Berlič, ki sta ob otvoritvi izražala v svojih pozdravnih nagovorih zadovoljstvo obrtništva nad napredkom učencev ter vzpodbujala vajence k vztrajnemu delu.

Strokovni tečaji v Šoštanju. Urad za pospeševanje obrta v Ljubljani, ekspozitura v Mariboru, priredi v Šoštanju tri strokovne tečaje za člane Obrtne zadruge oblačilnih strok v Šoštanju. Tečaji se bodo vršili v risalnici ljudske šole drug za drugim. Tečaj za čevljarje se je pričel 22. maja, za krojače in šivilje pa se začne koncem junija. Vsak tečaj bo trajal šest tednov. Udeleženci dobe vse pripomočke. Predvidoma bo v vsakem tečaju okrog 20 mojstrov in pomočnikov, kar je za obrtništvo oblačilnih strok v šoštanski okolici jako razveseljivo.

Ureditev maksimalnih tarifov za avtoizvoške. Pred kratkim se je vršila pri Zbornici TOI anketa, kateri je prisostvoval poleg zastopnika velikega župana tudi zastopnik Zbornice TOI, mestnega magistrata v Ljubljani, gradbene direkcije in Zadruge izvoščikov v Ljubljani. Določili sta se dve tarifi, ena za mestne vožnje, druga pa za vožnje izven mesta. Pri slednjih se je določilo za male avtomobile po 5 Din, za velike pa po 7 Din od kilometra. Plača se vožnja nazaj četudi se potnik ne vozi, in sicer pri malih in velikih avtlih po 5 Din od kilometra.

Bat'a sili v Jugoslavijo. Znan českoslovaški tovarnar čevljev, katerega konkurenca je našim čevljarjem že toliko škodovala, namerava postaviti v Jugoslaviji tovarno za čevlje. Prvotno se je pogajal z občino v Apatinu, ker pa ni imel uspeha, se sedaj pogaja radi zemljišča z Osijekom.

Carinske olajšave za hotelirsko obrt. Da se povzdigne naš hotelski obrt in tujski promet, se po sklepu finančnega komiteja uvedejo carinske olajšave, in sicer carine prosti uvoz predmetov, ki se rabijo pri gradbi hotelov. Teh olajšav bodo deležne n. pr. razne električne naprave, instalacije za centralno kurjavo in toplo vodo, umivalnike, lifte, pralne stroje, keramika za oblaganje sten, hladilne naprave in podobno.

Spremembe in dopolnitve carinsko-poštnega pravilnika. V «Službenih Novinah» z dne 13. maja je objavljeno rešenje finančnega ministra glede sprememb in dopolnitev carinsko-poštnega pravilnika. Po tem rešenju se carinjenje poštno-paketnih pošiljk vrši z deklaracijami v treh izvodih. Po izvršenem proračunu carinskih dajatev mora carinarnica plombirane pakete z odgovarjajočima duplikatoma izročiti pošti, ki mora predložiti naslovniku duplikate, na podlagi katerih ima naslovnik plačati carinske dajatve. Lahko pa naslovnik na duplikatu zahteva pretaksacijo ali pa odkloni sprejem paketa, ki ga mora v tem primeru pošta vrniti carinarnici. Če carinarnica ugotovi, da paket ni ostal nedotaknjen (bodisi da je bil odprt, da je bilo blago odvzeto ali zamenjano), tedaj mora carinarnica odkloniti zahtevo po pretaksaciji ali odklonitev prejema, pošta pa je obvezana, da za tak paket plača carinarnici v deklaraciji naznačene dajatve.

Legitimiranje članov in svojcev OUZD. Doga-jajo se primer, da prihajajo nekateri člani in njih svojci v ordinacijo k zdravnikom Okrožnega urada

za zavarovanje delavcev brez legitimacij, s katerimi bi mogli dokazati svojo identiteto (istovetnost). Zato se člani in njih svojci s tem opozarjajo, da morajo k vsaki ordinaciji prinesiti s seboj poleg predpisanih uradnih listin tudi še osebno legitimacijo, n. pr. delavsko knjižico, legitimacije društev s fotografijo itd. Kdor pride brez take legitimacije v ordinacijo, ne bo sprejet.

Krojačeva sreča. Neki krojač iz Zagreba, siromašen obrtnik in oče štirih otrok je zadel glavni dobiček državne razredne loterije v znesku 400.000 Din. Denar je prinesel srečnemu krojaču v Zagreb sam zastopnik kolekture iz Beograda.

Nazadovanje čekovnih vlog. Po izkazih za mesec april kažejo čekovne vloge padec za 46 milijonov dinarjev, tako da so znašale 492,2 milijona dinarjev napram 538,4 milijona dinarjev v marcu. Najobčutnejše so te vloge nazadovale v Beogradu. Ker lastniki čekovnih računov tako dvigajo svoje vloge, je sklepati, da je nastalo na našem denarnem trgu pomanjkanje denarja, kar bi bilo prispisati deloma vplivom inozemstva, deloma pa gradbeni delavnosti, ki se je jako poživila.

Pobiranje oblastnih trošarin. Na podlagi čl. 15. zakona o izpremembi in izpopolnitvi zakona o državnih trošarinah in taksah, je finančni minister podpisal navodila o vplačevanju oblastnih trošarin, ki imajo obvezno moč od 15. aprila t. l. Po teh navodilih se mora oblastna trošarina pobirati pri oddaji trošarinskega predmeta v promet ali pri uporabi. Pobrana oblastna trošarina se ima pri vplačevanju vknjižiti kot finančni depozit in vsakih 10 dni poslati Državni hipotekarni banki na račun oblastnih trošarin. Finančno ministrstvo razpolaga z računom oblastnih trošarin in bo vsake tri mesece razdelilo skupen znesek med oblasti. Razdelitev se ima vršiti po številu prebivalcev v oblasteh in po posebnem službenem popisu prebivalstva. Večjim industrijskim podjetjem more finančni minister odobriti vplačevanje do 20. prihodnjega meseca za one količine trošarinskih predmetov, ki so bile oddane v promet minuli mesec. To kreditiranje trošarine se ima zasigurati z jamstvenim pismom denarnega zavoda ali z vrednostnimi papirji.

Naraščanje konkurzov v Srbiji. Dočim so se gospodarske razmere v prečanskih krajih dokaj ustalile, je proces čiščenja v Srbiji šele v polnem teku. To dokazuje številni konkurzi. V minulem letu je večji del konkurzov v državi odpadlo na Srbijo. Pravkar javljajo iz Beograda o velikem polomu tvrdke Janošević, ki izkazuje 14 milijonov dinarjev pasiv.

Produkcija premoga v prvem trimesečju v Sloveniji je dosegla 562.282 ton napram 515.268 tonam v isti dobi leta 1928.

Ameriški finančniki so prispeli v Jugoslavijo, in sicer podpredsednik Nat. City Bank of New-York g. Shounghtman in pomočnik g. Koorge. Obiskala sta predsednika Narodne Banke in upravnike Hipotekarne banke ter se zanimala za gospodarske prilike v naši državi.

Dobave.

Prodaja različnih ur se bo vršila potom javne licitacije 12. junija t. l. pri Glavni carinarnici I. reda v Zagrebu. (Predmetni oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

Licitacija mostu. Dne 5. junija 1929. se bo vršila v računskem oddelku Ministrstva za zgradbe prva ofertna licitacija za montiranje železnega mostu preko reke Šemnice na km 10.710 pota Bitolj—Pri-lep. Kavcija 10 %, načrti pri blagajni ministrstva za gradbe po 100 Din izvod. Licitanti morejo poleg davčnega izkaza predložiti tudi uverjenje gradbenega ministrstva o gradbeni sposobnosti. Taksa za ponudbo 100 Din.

Najugodnejši nakup oblačil lastnega izdelka **na veliko in malo** kakor tudi **moško perilo samo na veliko** nudi tvrdka

JOS. ROJINA
LJUBLJANA

Aleksandrova cesta šte. 3.

ELEKTROINDUSTRIJA

BERGODAC & Co.

d. z o. z.

LJUBLJANA

Šelenburgova ulica št. 6.

Največja izbira splošnega elektro-inštalacijskega materiala, žarnic, svetilk, elektro-aparatov in strojev.
Sortiran RADIO-oddelek.

PRIPOROČAMO

KOLINSKO**CIKORIJO**

Domači izvrstni izdelek.

Obrtnikom

se priporočam pri nakupovanju vseh vrst barv, firneža, lakov, steklarskega kleja, čopičev in vseh drugih potreščin za te stroke.

IVAN JANČAR, Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 4.

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

DOVOLJUJE POSOJILA NA MENICE IN KREDITE

V TEKOČEM RAČUNU VSEM KREDITA

ZMOŽNIM OSEBAM IN TVRDKAM

Restavracija „Ljubljanski dvor“

vljudno vabi vse cenjene kolege-obrtnike, nadalje trgovce, trgovinske potnike in vse slavno občinstvo k obilnem obisku.

Izborna domača in primorska kuhinja ter izvrstna samo pristna vina. Abonenti se sprejemajo.

Najsolidnejše cene!

Z odličnim spoštovanjem

M. PETRIČ.

L. Mikuš

Ivornica dežnikov

Ljubljana

Mestni trg 25

Ustanovljeno 1889.

Skrbno izdelovanje!

Največji izbor!

Najnižje cene!

Preoblike!

Popravila!

„SLAVIJA“

Jugoslovanska zavarovalna banka

Ravnateljstvo v Ljubljani

Podružnice: Beograd, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Novi Sad, Osijek, Split

Ekspoziture: Maribor, Skoplje, Veliki Bečkerek

Prevzema zavarovanja vseh vrst

Lastne palače v Sarajevu, Ljubljani in Osijeku

AVGUST AGNOLA

Zaloga stekla, porcelana, kamenine, zrcal in šip. Kompletna oprema za gostilne, restavracije, hotele, kavarne in bare

Luksuzni predmeti.

Stavbno in umetno steklarstvo.

Telefon 2478

LJUBLJANA

Dunajska cesta 10

Telefon 2478

Ph. Mr. R. Sušnik

Lekarna pri „Zlatem jelenu“

Moderno urejena lekarna, zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih voda, obvezil, kirurških in toaletnih predmetov. Zdravniške ordinacije se izvršujejo točno po predpisih. Oblastveno koncesijonirana oddaja strupov. Poštne pošiljke obratno.

LJUBLJANA, Marijin trg

Telefon šte. 2115.

Dobro znana gostilna

Pri „Tratniku“

Sv. Petra cesta 25

v Ljubljani

toči izborna pristna dalmatinska vina. Mrzla in gorka jedila. Vsak teden trikrat morske ribe in Bakala (Stockfisch), prirejene na dalmatinski način.

Lastnik: A. Sumara.



Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v veliki izbiri zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od preprostega do najfinejšega in igračni vozički v zalogi. Več znamk šivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika. Ceniki franko. Prodaja na obroke.



„TRIBUNA“ F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovška cesta 4.

TEODOR NOVOTNY

prva Ljubljanska higijenična parna izdelovalnica vseh vrst slaščic, medic, keksov itd.

LJUBLJANA

vogal Masarykove in Jegličeve ceste (na Friškovicu)

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50. (v lastnem poslopiju)

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana — Telefon št. 2040, 2457, 2458, 2805 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.